

Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve ÖZEL EĞİTİM

Editör
İbrahim H. Diken

ÜNİTE 4
*KAYNAŞTIRMA VE DESTEK ÖZEL EĞİTİM
HİZMETLERİ*

Doç. Dr. E. Sema Batu

KAYNAŐTIRMAYLA İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

- ✓ İlk olarak 1975'te ABD'de yürürlüğe giren PL 94-142 "Tüm Engelliler İçin Eğitim Yasası"
- ✓ 1977-1978'te bu yasada kullanılan "en az kısıtlayıcı ortam" kavramı
- ✓ ***En az kısıtlayıcı ortam:*** öğrencinin bireysel özelliklerine bağılı olarak kendi yakınları ve akranları ile mümkün olan en fazla düzeyde bir arada olabileceğı; yine bireysel özellikleri göz önünde bulundurularak, eğitsel gereksinimlerinin en yüksek oranda karşılanabileceğı eğitim ortamıdır (Allan ve Sproul, 1985).
- ✓ ***Kaynaştırma:*** gerektiğinde sınıf öğretmenine ve/veya yetersizliğı olan öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşulu ile, yetersizliğı olan öğrencinin normal eğitim ortamlarında eğitilmesidir (Kırcaali-İftar, 1992).

KAYNAŖTIRMAYLA İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

1990 yılında PL94-142'de bazı değişiklikler yapılmıő ve yasa "*Özörlölerin Eğitimi Yasası (IDEA)*" adını almıőtır. Yasanın yeni haline göre yetersizliği olan çocuklar mümkün olan en üst oranda, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte eğitim almalıdır.

1983'te yürürlüğe giren 2916 sayılı "*Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu*" ile kaynaştırma yasal olarak benimsenmiőtir. Bu kanundan sonra kaynaştırma, 1997'de KHK/573 ile gündeme gelmiőtir. KHK/573'ün 12.maddesiyle uygulamayla ilgili ayrıntılara yer verilmiőtir.

Ocak 2000'de yürürlüğe giren "*Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*" ise kaynaştırma ile ilgili hükümler ve uygulama ilkelerini içermektedir. Son olarak 2006'da "*Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*" yeniden düzenlenmiőtir, yönetmeliğin yeni halinde BEP gündeme gelmiőtir.

KAYNAŖTIRMA SINIFINDA BULUNMASI GEREKEN UNSURLAR

- ✓ KaynaŖtırmanın baŖarıyla uygulanabilmesi için için etkili olan faktörleri uzmanlar beŖ baŖlık altında toplamıŖtır:

 Toplumsal ve sosyal kabul

 Öğrencinin gereksinimlerinin farkına varılması

 Öğrencinin programa dayalı gereksinimlerinin belirlenmesi

 Etkili yönetim ve öğretim sunulması

 Personel desteği ve iŖbirlięi

Toplumsal ve Sosyal Kabul

- ✓ Sınıftaki her bir öğrencinin değerli olduğu bir ortam yaratılmalıdır.
- ✓ Sınıf içinde olumlu atmosfer oluşturmak,
- ✓ Öğrencilerin isteklerini, beklentilerini dikkate almak,
- ✓ Öğrencileri işbirliği içine koymak,
- ✓ Olumlu davranış ve tutumlar için model olmak,
- ✓ Kaynaştırma öğrencisine sınıf içinde ve dışında nasıl yardım edileceği konusunda öğrencileri bilgilendirmek gibi unsurları sınıf öğretmeni göz önünde bulundurmalıdır.

Öğrenci Gereksinimlerinin Farkına Varılması

- ✓ Sınıfta öğrenmenin en üst düzeye çıkabilmesi için öğretmen tüm öğrencilerini çok iyi tanımalıdır.
- ✓ Her bir öğrencinin birbirinden farklı özellikleri olduğunu göz önüne alarak öğretim etkinliklerini planlamalıdır.
- ✓ Kültürel farklılıklar için öğrencilerin birbirlerini anlamalarını sağlayacak etkinlikler seçmelidir.

Öğrencinin Programa Dayalı Gereksinimlerinin Belirlenmesi

- ✓ Öğretmen ders yılı başında ve düzenli aralıklarla kaynaştırma öğrencinin gereksinimlerini belirlemeli ve takip etmelidir.
- ✓ Öğrenci için öncelikli bilgileri seçmeli, gerekli uyarlamaları yaparak sunmalıdır.

Etkili Yönetim ve Öğretim Sunulması

- Etkili bir yönetim ve öğretim için dört farklı uygulama yer almaktadır.

Başarılı Sınıf Yönetimi

- Başarılı sınıf yönetimi, fiziksel, süreç, öğretimsel ve davranışsal yönetimi içermelidir.

Etkili Öğretim Teknikleri

- Kaynaştırma öğrencilerini üst düzeyde sınıf etkinliklerine katabilmek için etkili öğretim teknikleri uygulanmalıdır.

Etkili Uyarlamalar

- Kaynaştırma öğrencisi ortam, program, öğretim ya da ev ödevlerine uyum sağlayabilmelidir.

Öğretimde Esneklik

- Beklenmedik bir şekilde değişen durumlarda gerekli uyarlamaların yapılarak, kaynaştırma öğrencisi desteklenmelidir.

Personel Destegi ve İşbirliği

- Kaynaştırmanın başarıya ulaşabilmesi bir ekip işidir.
- Özel eğitim öğretmenleri, yardımcı öğretmenler, destek hizmet uzmanları, okul yöneticileri bu ekibin içinde yer alabilir.
- Ancak bu uzmanlar arasında işbirliğinin olması ile kaynaştırmaya destek olabileceklerdir.

KAYNAŖTIRMADA İŞBİRLİĞİ YAPACAK EKİP ÇALIŐANLARI

Öğrenciler

- Kaynaştırma öğrencisinin kendisi de kaynaştırma ekibinin bir çalışanıdır.
- Bu durumun öğrencinin öz farkındalığı üzerinde olumlu etkisini olacaktır.
- Diğer sınıf öğrencileri de kaynaştırma öğrencisini kabul eder bir tutum içerisinde olurlarsa, kaynaştırma gerçekleşebilir.

Anne-Baba

- Kaynaştırmada öğretmenin işini kolaylaştırabilecek en önemli destek anne ve babalardır.
- Okulda yapılan çalışmaları evde tekrar ederek, çocuklarının bireysel özellikleri hakkında öğretmenleri bilgilendirerek, yapılan toplantılarda çocukları hakkında verilen kararlara katılarak kaynaştırmaya destek olabilirler.
- *Unutmayın, anne ve baba işbirliği çalışmalarına dahil edilemezse kaynaştırma hiçbir zaman tam anlamıyla gerçekteşemez.*

Öğretmenler

- Kaynaştırmanın anahtar kişisi **sınıf öğretmenleridir.**
- Sınıf öğretmeni kabul edici bir tutum içerisinde bulunmazsa, diğer öğretmenlerle işbirliği halinde olmazsa, kaynaştırma uygulamaları gerçekleşemez.
- Sadece sınıf öğretmeni değil, özel eğitim ve diğer alan öğretmenleri de aynı şekilde işbirliği halinde çalışmalıdırlar.

Destek Hizmet Sağlayanlar /Uzmanlar

- Destek hizmet sağlayan uzmanlar (psikolog, odyolog, fizyoterapist, tıbbi uzman vb.) ilk değerlendirmelerde, BEP toplantılarında, ara değerlendirmelerde, aile toplantılarında ve diğer çalışmalarda yer almalıdırlar.
- Öğrencinin gereksinimlerine uygun olarak seçilen uzmanlar sağlayacakları desteklerle kaynaştırmayı yardımcı olacaklardır.

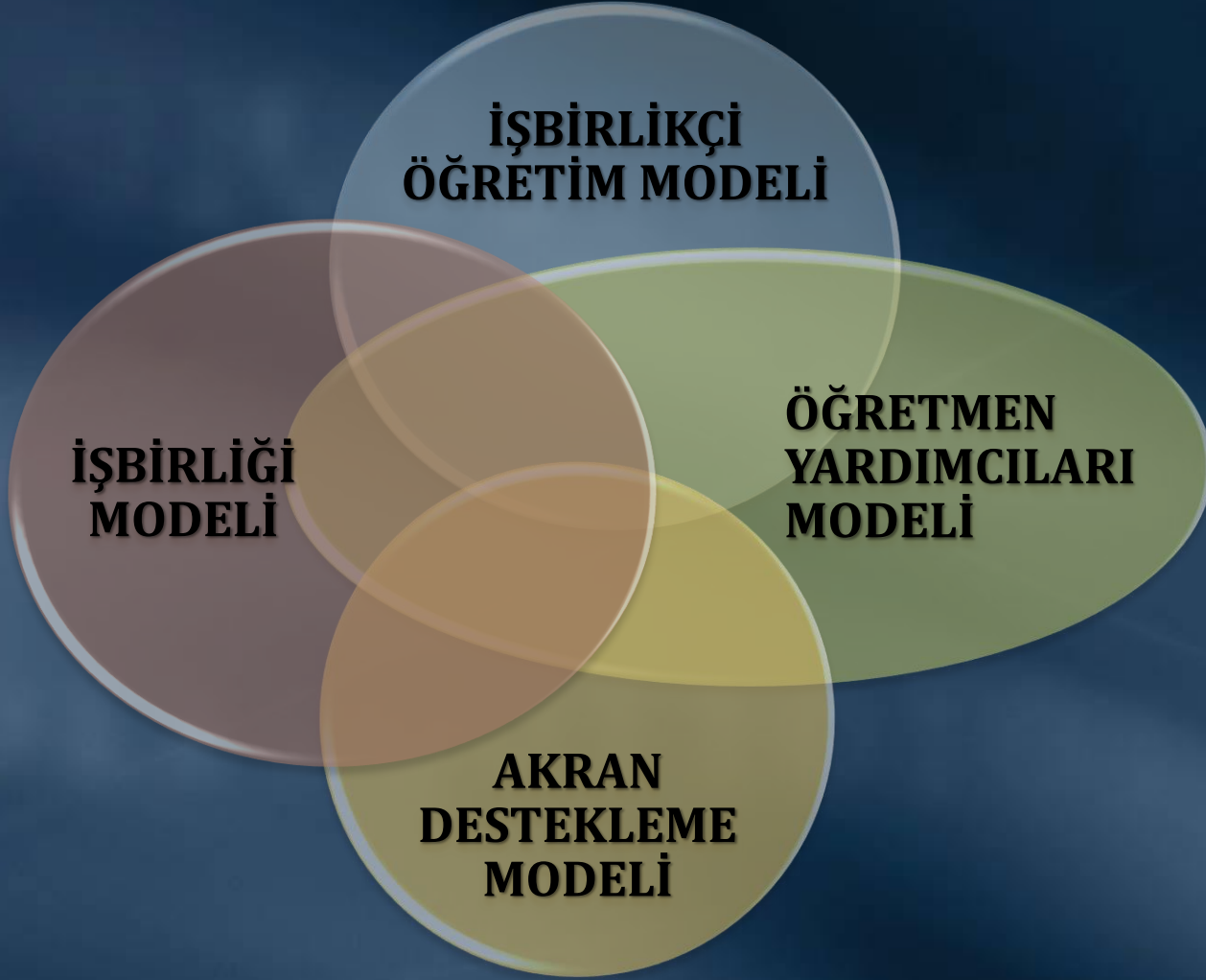
Öğretmen Yardımcıları

- Kaynaştırma öğrencisine ve sınıf öğretmenine sınıf içerisinde yardımcı olmakla görevlidirler.
- Sınıf öğretmenin zorlandığı yetemediği durumlarda bu yardımcıları kaynaştırmanın vazgeçilmez parçası olmaktadır.

Okul Yöneticileri

- Kaynaştırma ekibinin en önemli çalışanlarından biridir. Okul yöneticileri kaynaştırmaya karşı kabul edici bir tutum içerisinde olmazsa hiçbir destek hizmeti yapılamaz.
- Kaynaştırmanın başarıyla gerçekleşmesi için yöneticilerin, öğretmenlere destek olup, gerekli destek hizmetlerinin sağlanması konusunda koordinatörlük yapması gerekmektedir.

UZMANLAR ARASI İŞBİRLİĞİ

İşbirliği Modeli

- Bu modelde normal sınıf öğretmeni ile özel eğitim öğretmeni ve gerektiğinde diğer uzmanlar, sınıf içinde süregelen durumlarla ilgili öneriler üretirler ve bu önerileri sınıf öğretmeni sınıfında uygular.
- İşbirliği modelinin sağladığı yararlar:
  1. Kaynaştırma ortamını garantilemek
  2. Kaynaştırma öğrencisinin ve diğer öğrencilerin gereksinimlerini ilgi çekici yollarla karşılamak
  3. Uzmanların birbirlerini kişisel ve profesyonel olarak desteklemeleri
  4. Bu modele dahil olan her bireyin kişisel gelişimini desteklemesi
  5. Birbirleriyle işbirliği yaparak daha fazla daha farklı fikirler üretebilmeleri

İşbirlikçi Öğretim Modeli

- Bu modelde kaynaştırma öğrencisinin BEP'indeki hedeflere gerekli uyarlamalar sağlanarak ulaşması amaçlanmaktadır.
- Bu model iki ya da daha fazla öğretmenin işbirliği içinde ve düzenli olarak sınıftaki öğrencilerden sorumlu olmalarını gerektirir.
- Burada önemli olan nokta, sınıf öğretmenin ekip çalışanlarını belirlerken, okuldaki personelin yeterlikleri ve uzmanlıklarını bilerek *görev dağılımını* ilgili kişilere yapmasıdır.
- Örneğin, her günün ikinci yarısında başka bir uzmanın derse katılımını planlamak öğretmenin işini kolaylaştıracaktır.

Akran Destekleme Modeli

- Kaynaştırma için gerekli olan uzman ve personele her zaman her yerde ulaşmak mümkün olmayabilir.
- İşte bu durumlarda akranlar çok iyi birer destek olabilirler.
- Bu modelde hem kaynaştırma öğrencisi hem de yardımcı olan akran fayda görür.
- Ancak bu uygulama için gönüllü öğrenciler tercih edilmelidir.
- Daha sonrası içinde akranlar yetersizliği olan öğrenciyi destekleme konusunda yetiştirilmelidir.

Öğretmen Yardımcıları Modeli

- Öğretmen yardımcıları sınıfta kaynaştırma öğrencisiyle bire-bir ilgilenen kişidir.
- Bu kişilerin özel eğitim, özel eğitim gerektiren bireyler, özel eğitim yöntemleri gibi konularda çok iyi yetişmiş olmaları gerekmektedir.
- Ancak bu modelde kaynaştırma öğrencisinin kişiye bağımlılık geliştirmesi gibi bir dezavantaj vardır.
- Bu yüzden olabildiğince akranlarıyla etkileşim kurması için fırsat yaratılmalıdır.